

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Αριθμός Γνωμοδ. 28

Αριθμ. Πρωτ. 10065/87

ΝΟΜΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΩΝ

ΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

~~Συνεδρίασις της 15-1-1988~~

Παρόντες: Α. Παπίδας, προεδρεύων, Α. Παπανικολάου, Γ. Σγουρίτας,
Ε. Σαρακηγιός, Α. Καμπίτσης, Β. Ρεντζεπέρης, Σ. Κωσταρό-
πουλος, Α. Παπαντωνόπουλος, Σ. Αργυρόπουλος, Ν. Τριαν-
ταφύλλου, Α. Χρύσανθακόπουλος, Ι. Τσιουβάκης, Μ. Βεκιής,
Ε. Κορσυγένης, Α. Διαμαντόπουλος, Π. Κυριαζής, Α. Παπα-
κετρόπουλος, Α. Κομιτσόπουλος, Κ. Πακαμάτσας, Π. Καμα-
ρινέας, Α. Βουδούρης, Β. Κολοβός, Ε. Αντωνιάδης, Γ. Πατρινέλης.

Εισηγητής: Δημήτριος Α. Διαμαντόπουλος

Ερώτημα: Ε. 15629/1987 και Ε. 8354/1987 Υπ. Οικ./Δ/νσεως Φορο-
λογίας Εισοδήματος/Τμ. Α'.

Περίληψις: Εάν το χρηματικόν ποσόν δωρεάς προς Ι. Μονήν Αγ.
Όρους επιπίπτει εκ του φορολογητέου εισοδήματος
του δωρητού.

Δια του υπ' αριθμ. Ε. 15629/1987 εγγράφου του Υπ. Οικ./
Δ/νσεως Φορολογίας Εισοδήματος/Τμ. Α' τίθεται το ερώτημα "αν
οι δωρεές χρηματικών ποσών στις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους

εκπίπτουν από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου" (βλ. σχετικό και το υπ' αριθμ. Ε.8354/1987 έγγραφον της αυτής υπηρεσίας).

I. Δι' άρθρου 8 παρ.4 στοιχ.γ' του ν.δ.3323/55, ως αντικατεστάθη δι' άρθρου 4 του ν.1473/1984, ορίζεται ότι εκπίπτουνται εκ του συνολικού εισοδήματος του φορολογούμενου:

" γ) τα χρηματικά ποσά που καταβάλλει ο φορολογούμενος λόγω δωρεάς, στο Δημόσιο, τους δήμους και κοινότητες του Κράτους, τους ιερούς ναούς και τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται και τα οποία επιδιώκουν φιланθρωπικούς, θρησκευτικούς, εθνωφελείς, κοινωφελείς και εκπαιδευτικούς σκοπούς".

II. Κατά την συζήτησιν διετυπώθησαν δύο γνώμαι:

A) Κατά μίαν γνώμην, πάντων πλην των κατωτέρω μειοψηφησάντων, πρέπει να γίνει δεκτόν ότι:

1. Προϋπόθεσις δια την, κατά την ανωτέρω καταχωρισμένην διάταξιν της παρ.4 του άρθρ.8 του Ν.Δ.3323/1955, ως αντικατεστάθη δια του άρθρ.4 του Ν.1473/1984, έκπτωσης, εκ του συνολικού εισοδήματος φορολογούμενου, δωρεάς εις ημεδαπά νομικά πρόσωπα νομίμως συνεστημένα, είναι ότι ταύτα "επιδιώκουν φιланθρωπικούς, θρησκευτικούς, εθνωφελείς, κοινωφελείς και εκπαιδευτικούς σκοπούς".

2. Κατά την διάταξιν ταύτην, δεν ενδιαφέρει το είδος του δωρεοδόχου νομικού προσώπου, δια να λειτουργήση η έκπτωσης του ποσού της δωρεάς εκ του φορολογητέου εισοδήματος. Είναι αδιάφορον εάν είναι νομικόν πρόσωπον ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου. Πρέπει πάντως τα νομικά πρόσωπα να μη επιδιώκουν σκοπούς κερδοσκοπικούς, διότι οι σκοποί αυτοί δεν συμβιβάζονται με τους σκοπούς, τους οποίους πρέπει να επιδιώκουν

Α/

τα νομικά πρόσωπα δια την λειτουργίαν των εκπαιδεύσεων των προς αυτά δωρουμένων χρηματικών ποσών.

Υπό την αρνητικήν αυτήν διατύπωσιν, τα σώματα και τα ιδρύματα υπάγονται εις την ρύθμισιν της παρ.4 του άρθρ.8 του Ν.Δ.3323/1955, εφ' όσον όμως επιδιώκουν ένα των σκοπών, εκ των εις την διάταξιν ταύτην αναφερομένων.

3. Παρ' όλον, ότι η διάταξις αὕτη δεν αναφέρεται διαζευκτικώς τους σκοπούς αυτούς, αντιθέτως μάλιστα, εν τέλει χρησιμοποιεῖ τον συμπλεκτικόν σύνδεσμον "και", η χρησιμοποίησις του οποιου συνιστά στοιχείον ερμηνευτικόν υπέρ της σωρευτικής συνδρομῆς των απαριθμουμένων περιπτώσεων, εν προκειμένῳ ουδεμίαν αντίρρῃσιν διατυπώσεται, ὅτι οἱ σκοποὶ αναφέρονται διαζευκτικώς και ὀχι σωρευτικώς, ὥστε η επιδίωξις ενός ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τινος νομικοῦ προσώπου, να ἐπιφέρει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως, τῆς ἐποιαύτης διατυπώσεως αὐτῆς μη δυναμένης να θεωρηθῇ νομοτεχνικῶς ἀφύγου.

4. Κατὰ τὴν παρ.4 τοῦ άρθρ.1 τοῦ Ν.590 /1977, "κατὰ τὰς νομικὰς αὐτῶν σχέσεις... αἱ Μοναὶ.... εἶναι Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου". - Κατὰ τὴν ἐπομένην παρ.5, " ἡ εἰς Κρήτην, Ἀδελφάνησον και Ἄγιον Ὅρος κρατοῦσα Ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις, διεπομένη ὑπὸ τοῦ ἐσχύοντος ἐν αὐταῖς πατριαρχικοῦ καθεστώτος, δεν εἴγεται δια τοῦ παρόντος. " Κατὰ τὴν παρ.1 τοῦ άρθρ.39 τοῦ ἰδίου Νόμου, "Ἡ Ἱερὰ Μονὴ εἶναι θεοσκευτικόν καθίδρυμα δια τὴν ἀσκῆσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐγκαταβλυόντων ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, συμφώνως πρὸς τὰς μοναχικὰς ἀπαγγέλαις και τοὺς περὶ μοναχικοῦ βίου Ἱεροῦς Κανόνας και παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. " Κατὰ

την παρ.2 του αυτού άρθρου, " εν τη Εκκλησία της Ελλάδος λειτουργούν Ιερά Μοναί, τελούσαι υπό την πνευματικήν εποπτείαν του επιχωρίου Αρχιερέως και Συνοδικαί και Σταυροπηγιακαί Μοναί Βλατάδων εν Θεσσαλονίκη και Αγίας Αναστασίας Φαρμακολυτρίας εν Χαλκιδική, αλτίνες, ανήκουσαι εις το Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον...., τελούν υπό την άμεσον αυτού πνευματικήν κυριαρχίαν και διοίκησιν, διεπόμεναι υπό του ανέκαθεν ισχύοντος Πατριαρχικοῦ καθεστώτος...".

5. Ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου χαρακτηρίζονται αι Ιερά Μοναί δια του Β.Δ. της 28 Ιουλίου 1857 "περ ε κανονισμού των μοναστηρίων (Εφ.Κυβ.της 15 Σεπτεμβρίου 1857). Ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου χαρακτηρίζονται αι Ιερά Μοναί και υπό του προϊσχύσαντος Ν.Δ.126/1969 δια της παρ.4 του άρθρ.1. Δια της διατάξεως ταύτης ελύθη οριστικώς θεωρητική διένεξις περ ε του εάν αι Ιερά Μοναί ήσαν θρησκευτικά σωματεία ή ιδρύματα ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου χωρίς όμως ποτέ να αμφισβητείται η υπόστασις αυτών ως νομικών προσώπων. (υπέρ της απόψεως ότι αι Ιερά Μοναί ήσαν θρησκευτικά ιδρύματα ετάχθη ο Πετρεόπουλος; Ρ.Δ.,σελ.431, ενώ υπέρ της απόψεως ότι αι Ιερά Μοναί ήσαν ΝΠ ΔΔ, ο Κλαλής, Μελέται, 1938, σελ.317,σημ.3, Ν.Σ.Κ. 547/ 273/1937, ΕΕΝ 1937, σελ.811, Στασινόπουλος, Αστ.Ευθ.Κρ., σελ.416).

6. Η παρ.4 του άρθρ.1 του Ν.590 /1977, η οποία αναγορεύει τας Ιεράς Μονάς εις Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, συμπορεύεται προς το άρθρ.9 του Ν.Δ.της 10/16 Σεπτεμβρίου 1926 περί του Κατάστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους, κατά το οποίον αι Ιερά Μοναί είναι αυτοδιοικήτοι, διοικούνται δε συμφώνως τω εσωτερικῷ αυτών κανονισμῷ (Σχετικῶς Ιδ.Α.Π.,Βο δλ.375/85, Νοβ 33, σελ.693. Περ του χαρακτήρος των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους ως Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Ιδ.Σ.Ε.

1093/1936, θ.ΜΗ, σελ.69).

7. Κατά το άρθρ.Ι, εκδοθέντος κατ'εξουσιοδότησιν του Ν.126/1969 Κανονισμού υπ'αριθμ.39/1972 της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Α.103), διατηρηθέντος εν ισχύι δια της παρ.2 του άρθρ.6 του Ν.Δ.87/1974, " α) Η Ι.Μονή είναι πνευματικόν ίδρυμα προσευχής και εργασίας, εις δ'εγκαταβίβια Ορθόδοξος Χριστιανική Αδελφότης ανδρών ή γυναικών, αψιερωμένων εις τον Θεόν και υπεσχημένων να διέλθωσι την ζωήν αυτών εν αγνοία, ακτημοσύνη και υπακοή προς τον Ηγούμενον και την Ορθόδοξιν Εκκλησίαν της Ελλάδος.β) Σκοπός εκάστης Ι.Μονής, συμφώνως προς τας παραδόσεις της Ορθόδοξου Εκκλησίας, είναι η εν Κοινοβιακή πολιτεία αδιάλειπτος του εν Τριάδι Θεού δοξολογία, η δια λειτουργικών και κατ'ίδαν προσευχών, δια συν'εχούς κατά Θεόν ασκήσεως και εν Αγλαίς διακοναίς νέκρωσις των παθών των εν αυτή ασκουμένων και η υπ'αυτών τελειά βίωσις της κατά Θεόν εν Χριστώ Ήησοῦ Μυστικῆς ζωῆς, οδηγούσης εις ψυχικήν αυτών σωτηρίαν και θέωσιν. " Κατά την παρ.β του επομένου άρθρ.2, "άπασαι αι εν τη Εκκλησία της Ελλάδος Ορθόδοξοι Ι.Μοναί, ανδρῶαι ή γυναικεῖαι, αποτελοῦσι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και λειτουργοῦσι ἐπὶ τη βάσει ιδίου εκάστη Κανονισμού..."

8. Αι Ιεραὶ Μοναί, κατὰ ρητὴν διάταξιν της παρ.4 του άρθρ.1 του Ν.590/1977 και της παρ.β του άρθρ.2 του Κανονισμού 39/1972, είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, κατὰ τας νομικάς αυτών σχέσεις. Ως εδρεδουσαι δε εν Ελλάδι, είναι αι Ιεραὶ Μοναὶ ημεδαπὰ νομικά πρόσωπα.

9. Δια την εφαρμογήν της παρ.4 του άρ θρ.8 του Ν.Δ. 3323/1955, ως αντικατεστάθη δια των άρθρ.4 του Ν .1473 / 1984, πρέπει να επιδιώκουν αι Ιερά Μοναί ένα των εις την διάταξιν αυτήν αναφερομένων σκοπών, φι λανθρωπικόν, θ ρησκευτικόν, εθνωφελή, κοινωνωφελή ή εκπαιδευτικόν.

10. Την σύνδρομήν της προϋποθέσεως αυτής, επιβ εβαλιούν το άρθρ.39 του Ν.590/1977 και τα άρ φ.1 και 2 του Κανονισμού 39/1972. Δι'αυτών, χαρακτηρίζεται η Ιερά Μονή ως θρησκευτικόν καθέδρμα, ως πνευματικόν ίδρυμα προσευχής και εργασίας, αποσκοπούν εις την αδιάλειπτο ν του θεού δοξολογίαν, εις την δια συνεχούς κατά θεού ασκήσεως νέκρωσιν των παθών και την υπό των μοναχών τελείαν κατά θεόν βίωσιν, οδηγούσαν εις ψυχικήν αυτών σωτηρίαν και εξ θθέωσιν.

II. Συμφώνως προς τας αυτάς τας διατάξεις, αι Ιεράι Μοναί είναι τα κατ'εξοχήν νομικά πρόσωπα, τα οποία επιδιώκουν θρησκευτικούς σκοπούς και μάλιστα υπό την πλέον αυστηράν θεολογικήν μορφήν, αφού δια της μοναχικής ζωής τίθεται ως τελική επιδίωξις ή θέωσις των μοναχών.

12. Θρησκευτικός σκοπός είναι η υπηρεσία της θρησκείας. Θρησκεία δε είναι η πίστις προς τον θεόν και η προς αυτόν λατρεία. Δεν υπάρχει τόπος, κατά κοινήν συνείδησιν, εις τον οποίον εντονώτερον υπηρετείται η θρησκεία. Αι Ιεράι Μοναί είναι η πεμπτούσα του Χριστιανισμού, η δυναμικωτέρα, πληρεστέρα και συνεπεστέρα έκφρασις αυτού (Γ.Μεταλληνού, Το Άγιος Όρος και η υπαρκτική μας συνέχεια, σελ.11, Ευάγγ.Μαντζουνέα, Έκκλ.Δ.,σελ.198).

13. Ενώ αι Ιεράι Μοναί, ως νομικά πρόσωπα, επιδιώκουν όπως δήποτε θρησκευτικούς σκοπούς, δεν είναι νοητή ύπαρξις Ιερών Μονών χωρίς να επιδιώκουν θρησκευτικούς σκοπούς, όμως η δραστηριότης των Ιερών Μονών πάντοτε κατά κοινήν συνεί-

δησιν συνυφάνεται και με φιλανθρωπικούς, εθνωφελείς, κοινωνοφελείς και εκπαιδευτικούς σκοπούς, έστω και αν εις τα καταστατικά των δεν τίθενται τοιοῦτοι σκοποί, χωρίς όμως να αποκλεισεται το αντίθετον. Ούτως, αι Ιεραὶ Μοναὶ τοῦ Αγίου Όρους επιδίδουν και εκπαιδευτικούς σκοπούς, αφοῦ, κατ'άρθρ.132 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Αγίου Όρους, υποχρεοῦνται να συντηροῦν την κανονικὴν και ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν της εν Καρυαίς Εὐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ὑπὸ τον τύπον ἀνωτέρου Εκπαιδευτηρίου.

Β) Καθ'ετέραν ἀντιθέτως γνώμην των Δημ.Διαμαντοποδίου και Κ. Παπακώστα, η σκέψεις και η ἀπάντησις ἐπὶ τοῦ ως ἀνω ἐρωτήματος εἶναι ἡ ἐξής:

1. Γίνεται συνήθως σύγχυσις δύο ἐκτελῶς διαφόρων στοιχείων, πρῶτον της ἀπὸ κοσμικῆς και ἐν πολλοῖς θρησκευτικῆς ἀπόψεως ιστορικῆς και καλλιτεχνικῆς αξίας των Ι. Μονῶν, ως νομικοῦ σχήματος, και των ἐν αὐτοῖς τυχόν ὑπαρχόντων πραγμάτων και δεῦτερον αὐτῆς της Ι.Μονῆς, ως τόπου ἐνθα εἰς ἡ πλεονεγες ἀπὸ κοινοῦ και ὑπὸ ὠρισμένην θρησκευτικὴν τύπον ὁργανωσις και τάξις θρησκευονται, χάριν τοῦ οποῦ τελευταίου τούτου και ΜΟΝΟΥ στοιχείου ἔχει λάβει το ἀναγνωριζόμενον νομικὸν σχῆμα της η Ι. Μονῆς.

Ἐπειδὴ ἐρευνητέον θέμα, ἐν ᾧ ψεῖ της ως ἀνω φορολογικῆς διάταξεως, εἶναι ἂν ἔχη και πόσον σηοπὸν ἔχει η Ι.Μονή, κατὰ την διάταξιν ταύτην, το πρῶτον ως ἀνω στοιχείον οὐδὲν ἀπολύτως ἐνδιαφέρον παρουσιάζει εἰς την προκειμένην ἐρευναν. Το δεῦτερον των ως ἀνω στοιχείων εἶναι ἐρευνητέον, διότι συνάπτεται μετὰ της ἐρεῦνης περὶ της ὑπάρξεως ὠρισμένου σκοποῦ και πόου εἰς την οὐστασιν και λειτουργίαν της Ι.Μ.

2. Κατ'αρχήν, αι είκοσι Ι.Μ.εν Αγ. Όρει και αι λοιπαί νομί-
μως συνεστήμεναι εν τη λοιπή Χώρα Ι.Μ.της ορθοδόξου Χρι-
στιανικής θρησκείας, έχουν την ιδιότητα του νομικού προσώπου,
είτε ευθέως εκ της διατάξεως των άρθρων 1 παρ.4 εδ.α(και 39
παρ.1) του ν.590/1977, είτε εκ της αναλογικής εφαρμογής
ταύτης, εν συνδυασμώ προς τας περί Αγ. Όρους διατάξεις του
άρθρου 105 του Συντάγματος.

Ότι, ωσαύτως, η Ι.Μονή, ως "καθόρυμα" αποκαλουμένη υπό
του νομοθέτου, έχει θέσιν, από απόψεως συστάσεως, λειτουργίας
και επ'αυτής εποπτείας, εις τον χώρον ή εις την σφαίραν
της Ορθοδόξου Χριστιανικής Εκκλησίας, καίτοι εκτός αμφισβήτησεως
(βλ.άρθρον 39 παρ.1 του ν.590/1977, "θρησκευτικόν καθόρυμα").

Ότι, τέλος, εις ωρισμένας φάσεις της ιστορίας, πολιτικής
και θρησκευτικής, αι Ι.Μ.απετέλεσαν πόλους έλξεως, ή ενδε-
χομένως και εθνικώς ωφελήμου δραστηριότητος, δεν συζητείται, ως
στοιχείον ιστορικόν μόνον και αποδεδειγμένον.

Αλλά το προκείμενον θέμα είναι αυστηρώς νομικόν εν όψει ερμη-
νείας και εφαρμογής ειδικής φορολογικής διατάξεως, δια τον
λόγον δε τούτον νομική αντιμετ όπι σις γίν εται κατωτέρω:

3. Ανέκαθεν, ιδί ως σήμερον, Ι.Μονή, ανεξαρτήτως των εξωνο-
μικών περί αυτής χαρακτηρισμών (βλ.π.χ.άρθρον 1 του υπ'
αριθμ.39/1972 Κανον,της Ι.Σ.της Εκκλησίας της Ελλάδος (ΦΕΚ
Α 103), είναι αληθώς ο τόπος εις το ν. οπ. όσον εις ή πλεονες,
αποφασίσαντες να θρησκευσουν ΔΙ' ΕΑΥΤΟΥΣ και ΜΟΝΟΝ, εν αυστηρά
πνευματική ασκήσει, εγκαταβιούν εν κοιν ότητι, χάριν δε
τούτου ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ η κοινότης αυτή οργανούται κατά θρησκευτικόν
τρόπον και τάξιν υπό το ουχί αναγκάζον, αλλά πλεοναστικώς,
νομικόν σχήμα της νομικής προσωπικότητος. Το νομικόν πρόσωπον
της Ι.Μ.ουδένα κατά νόμον θρησκευτικόν σκοπόν έχει.

Δεν επιδιώκει ουδέν αποτέλεσμα από απόψεως θρησκευτικής. Διότι ο τρόπος κατά τον οποίον θρησκευονται οι μοναχοί εν αυτή και η αυστηρά θρησκευτικότητα αυτών, δεν είναι προφανώς σκοπός της Ι.Μονής, αλλ'εφαρμογή των προς όλους τους πιστούς απευ-
θυνομένων κανόνων της ορθο δόξου χριστιανικής πίστεως και
παραδόσεως και προεχόντως είναι απόφασις και πρακτική εκδή-
λωσις, αλλ'εν ταυτώ και εκουσία υποταγή των εγκαταβλιούντων,
ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΠΙΣΤΙΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ
Η ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΝ Έχει αναλάβει η Ι.Μ., αλλ'ωλοκληρωμένη ψυχο-
πνευματική κατάσταση αυτών. Ούτω καταδεικνύεται ότι ΑΛΗΘΩΣ
η Ι.Μ. αποτελεί ΑΠΛΩΣ ΟΙΚΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΣΥΝΙΣΤΑ
μόνον πραγματικήν κατάστασην, η έννοιά της είναι στατική και
επιδιώξεις, υπό την έννοιαν πραγματώσεως ωρισμένου σκοπού,
θρησκευτικής ούτε έχει, ούτε επιτρέπεται κατά νόμον να έχη,
διότι οι θρησκευτικοί σκοποί είναι ανατεθημένοι κατά νόμον
μόνον εις τα νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας, των Ιερών Ναών και
άλλα θρησκευτικού σκοπού υπό τύπον ιδρυμάτων, σωματείων "εται-
ριών" κ.λ., των οποίων και μόνον η ύστασις, λειτουργία και
σκοπός συνάπτεται προς την καλλιέργειαν, την ανύψωσιν και την
ικανοποίησιν του θρησκευτικού συναισθήματος των πιστών γενικώς
και βέβαια όχι μόνον των εν αυτοίς θρησκευτικών λειτουργών
και των διοικούντων αυτά ή μετεχόντων εις αυτά ενεργώς. Ο
σκοπός των τελευταίων αυτών νομικών προσώπων βεβαίως είναι θρη-
σκευτικός, υπό την προσδιοριζομένην αμέσως ανωτέρω έννοιαν και
το περιεχόμενον του όρου τούτου, μοναδικό άλλως τε ως νοητού,
διότι και σκοποθμενον αποτέλεσμα αποτελεί η καλλιέργεια, ανύψω-
σις και ικανοποιήσις του θρησκευτικού συναισθήματος και θρη-
σκευτικών είναι τούτο.

Ενώ η Ι.Μ. δεν έχει, κατ'ορθήν εκτίμησιν, τοιαύτην λειτουργικήν αποστολήν εις τους κόλπους της Εκκλησίας. Ούτε βοηθεί, ούτε αναπληροῖ ἰδίως την Εκκλησίαν ἢ τους Ἱεροὺς Ναοὺς, οὔτε βεβαίως υποκαθιστᾷ, ἢ υποκαθίσταται ὑπὸ των ἰδρυμάτων καὶ λοιπῶν νομικῶν προσώπων, των επιδιωκόντων θρησκευτικὸν σκοπὸν.

Ἡ Ι.Μ. ὑπάρχει ὡς συνεντικὸς καὶ μόνον δεσμὸς των ἐν αὐτῇ εγκαταβιούντων, οἱ ὅποιοι θρησκευοῦνται ὅπως θὰ ἦτο δυνατόν να θρησκευοῦνται, κατὰ τα διδάγματα τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἀπαιτήσεως τῆς ἀληθοῦς πίστεως, καὶ κατὰ μόναν εἰς τὸν εγκαταλειφθέντα, ἐξ οὗ "ανεχώρησαν", οἶκον των ἢ ἀλλαχοῦ καὶ ἄνευ ὁργανώσεως εἰς ἰδίον νομικὸν πρόσωπον. Ἀποτελεῖ, ὡς ἐτονίσθη, ἀπὸ θρησκευτικῆς ἀπόψεως ἐννοίαν στατικήν, ἄνευ πρὸς τὰ ἔσω ἢ πρὸς τὰ ἔξω ἐπιδιώξεων ὑπὸ αὐστηράν νομικήν ἐννοίαν, ἰδίως ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τῆς ὡς ἄνω φορολογικῆς διατάξεως.

4. Ἀληθῶς, ἡ δια τῆς ὡς ἄνω φορολογικῆς διατάξεως παρεχομένη ἄμεσος, ἢ ἔμμεσος ἔστω, εὐνοία πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ νομικά πρόσωπα, οφείλεται καὶ δικαιθλογεῖται διότι τὰ πρόσωπα ταῦτα εἶναι ὠφέλιμα συνεχεῖα τοῦ ὑπ'αὐτῶν ἀναπτυσσομένου πρὸς τὰ ἔξω σκοποῦ δια τὴν ολότητα ἢ δι'ἀδριστητὸν ^{το}ἐνδιαφερομένων προσώπων, εἴτε των θρησκευομένων, εἴτε των κοινωνῶν, εἴτε των ἀνηκόντων εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος κ.λ., διότι δηλαδὴ ἀναπτύσσουν δράσιν, ἄλλως, διότι ἐπιδιώκουν τὴν ἐπέλευσιν ἐνὸς αποτελέσματος ἐκ των ἐνεργειῶν των, θρησκευτικοῦ, κοινωνικοῦ, φιλανθρωπικοῦ, ἐθνικοῦ ἢ ἐκπαιδευτικοῦ χαρακτήρος.

Σκοπὸς τῆς διατάξεως εἶναι νὰ ἐνισχύσῃ τὰ νομικά πρόσωπα ταῦτα δι'ὕλικόν πόρων πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, θαλομένου ὑπὸ τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ ὑπ'αυτῆς νοουμένου ὡς ἀναγκαίου, ὠφελίμου ἢ σκοπίμου.

Γ^ο
Χρ. Δημ.
Φ.β.

Χρ. Δημ.
Φ.β.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο ως προς τας Ι.Μ., ούτε κατά την αληθή έννοιαν των κανονισμών αυτών, ούτε κατά νόμον, ούτε ιδία και προεχόντως κατά την αληθή έννοιαν της ως άνω ειδικής φορολογικής διατάξεως, διότι η Ι.Μ. ούτε επιδιώκει να προσελκύση μοναχούς, ούτε να προσφέρη προς οιονδήποτε, ουδέ προς τους μοναχούς, θρησκευτικού περιεχομένου υπηρεσίας ή ωφελήματα, υπό την έννοιαν πραγμάτωσης ωρισμένου σκοπού, ούτε έχει έτέραν αποστολήν κοινωφελή, εθνωφελή, φιλανθρωπικήν ή εκπαιδευτικήν και βεβαίως πάντοτε υπό την έννοιαν της κρίσεώς μου ως άνω φορολογικής διατάξεως. Αν συμπτωματικώς εις ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΣ (όχι ΑΝΑΓΚΑΙΩΣ εννοιολογικώς), συντηρούμενον υπ' αυτής Ι.Μ. προς εκκλησιασμόν των μοναχών, συμβή να εκκλησιασθούν και έτεροι πιστοί, αν ως ιδιοκτησίαν της έχη πλούτον προστατευόμενων ή προστατευτέων κατά τας κειμένας διατάξεις θρησκευτικών κειμηλίων, αν συμπτωματικώς ποιήται φιλανθρωπία, αν η ιστορική προέλευσις της είναι σεβαστή κατά την κειμένην έννομον τάξιν και θρησκευτικώς, όλα αυτά δεν σημαίνουν ότι ΣΚΟΠΟΣ της Ι.Μ. είναι η τοιαύτη επιδίωξις ή το τοιοῦτον αποτέλεσμα. Αι Ι.Μ. δε, ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δεν δύνανται παραδεικτώς ν' αποκλίνουν εκ των αληθών και πραγματικών θέσεων αυτών, εκ των αληθών δ' επιδιώξεων αυτών κρίνεται η θέσις και λειτουργική αποστολή όλων των νομικών προσώπων τα οποία μνημονεύονται εις την ως άνω φορολογικήν διάταξιν και υπό το πρβμα της διατάξεως ταύτης.

5. Περαιτέρω όμως η ρηθείσα φορολογική διάταξις δεν αναφέρεται εις τας Ι.Μ. και εκ των κάτωθι λόγων:

α) Αν βούλησις του νομοθέτου ήτο να περιλάβη και τας Ι.Μ., ως νομικά πρόσωπα και δη δημοσίου δικαίου, ασφαλώς θα ερμηνεύε ταύτας αμέσως μετά τους Ιεροὺς Ναοὺς, ως ἐπὶ αξενεῖς ἄλλας παρομοίας περιπτώσεις, εἰς ἃς ὄντως ηθέλησε να ευννοήσῃ και τας Ι.Μ. Τοῦτο συμβαίνει π.χ. δι' ἄρθρου 6 παρ. 1 στοιχ. β' ἐν συνδ. πρὸς στοιχ. γ' του ν.δ. 3843/58, ἐνθα οὐδόλως ο νομοθέτης ηρέεσθη εἰς την αναφορὰν των κοινωφελῶν νομικῶν προσώπων δια να υπονοήσῃ (βλ. ἄρθρ. 1 και 95 του α.ν. 2039/1939) και την Ι.Μ., ἀλλ' ἐμνημόνευσεν αὐτήν εἰδικῶς πρὸς διαστολὴν αὐτῆς ἀπὸ τα ν.π. και ἰδίως του ἰδιωτικοῦ δικαίου ἢ δι' ἄρθρου 4 παρ. 1 ἐδ. β', περίπτ. στ' του ν. 1587/1950, ἐνθα αἱ Ι.Μ. ρητῶς μνημονεύονται και δεν υπονοοῦνται δια των ν.π.δ.δ. τα ὅποια ἐπιδιώκουν θρησκευτικὸν ἢ κοινωφελὴ σκοπὸν.

β) ἀναφέρων ο νομοθέτης εἰς την ἐρμηνευομένην διάταξιν μόνον τοὺς Ι.Ν. και τα ἐπιδιώκοντα θρησκευτικὸν κ.λ. σκοπὸν νομικά πρόσωπα, ασφαλώς δεν ἡννδεῖ τας Ι.Μ. δια των τελευταίων τούτων νομικῶν προσώπων, διότι ὅχι μόνον δεν εἶναι νοητὴ ταύτισις της Ι.Μ. μετ' αὐτῶν, ἐξ ὧων προεχόντως ἐξετέθησαν ἀνωτέρω, ἀλλὰ και λογικῶς εἶναι ἀπαράδεκτον να μνημονεύωνται οἱ Ἱεροὶ Ναοί, οἱ ὅποιοι προεχόντως αὐτοὶ εἶναι νομικά πρόσωπα, ἐπιδιώκοντα θρησκευτικὸν σκοπὸν, και να μη μνημονεύωνται κεχωρισμένως αἱ Ι.Μ., ἀλλ' ἀντιθέτως, δι' αὐτάς να ἀφίεται ο νομοθέτης εἰς την γενικὴν ἐννοίαν του ν.π.::: και ταῦτα αποκτοῦν ἰδιαιτέραν σημασίαν, ἐν ὅφει των παρατεθεισῶν ἀνωτέρω διαταξεων των ἄρθρων 6 παρ. 1 στοιχ. β' ἐν συνδ. πρὸς στοιχ. γ' του ν.δ. 3843/1958 και 4 παρ. 1 ἐδ. β', περίπτ. στ' του ν. 1587/1950.

Δέον να σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι η ἐρμηνευομένη ως ἀνω διάταξις του ν.δ. 3323/55 εἰς την παλαιότεραν αὐτῆς διατύπω-

πρωσιν (βλ. άρθρον 3 παρ.1 του ν.δ.3765/57), αντί των νομικών προσώπων, ανεφέρτεο μόνον εις τα κατά νομικήν κυριολεξίαν ιδρύματα τα οποία επιδιώκουν θρησκευτικόν κ.λ.σκοπόν, η δε χρησιμοποίησις του όρου "νομικά πρόσωπα", δια της τροποποιήσεως η οποία ηκολούθησε δια του άρθρ.5 παρ.1 του α.ν.239/1967, οφέλεται σαφώς εις την βούλησιν του νομοθέτου να περιλάβη και τα σωματεία ή ενδεχομένως "εταιρείας", άτινα επι διώκουν τειοδτους σκοπούς, όχι πάντως και τας εντελώς δια φόρου φύσεως έναντι όλων τούτων Ιερών Μονάς, περί ών ο φορολογικός νομοθέτης ειδικώς διέλαβεν όπου ηθέλησε να εκ εκτείνη και εις αυτάς ωρισμένην ρόθμισιν, ως εξετέθη.

γ) Είναι, τέλος, βέβαιον ότι, καθ' όσον αφορά το προκειμενον ερώτημα, ουδεμίαν βοήθειαν ερμηνευτικήν παρέχουν αι περί Αγ. Όθρους και του διοικητικού ή άλλου καθεστώτος αυτού συνταγματικές διατάξεις, (άρθρ.105), όχι τόσο διότι η κρίσιμος ως άνω φορολογική διάταξις, ως εκ της διατυπώσεώς της και της συγκρίσεως της διατυπώσεως αυτής προς τας λοιπάς ως άνω ομοίας φύσεως διατάξεις, αποδίδει επαρκώς την βούλησιν του νομοθέτου, ως εσημειώθη, αλλά και διότι οιανδήποτε ιστορικ ήν αξίαν και αν παρουσιάζουν αι εν Αγίω Όρει Ι.Μοναί και τα εν αυτάς κειμήλια, δεν αλλοιούται ο κατά νόμον σκοπός του προσώπου δημοσίου δικαίου των Ιερών Μονών τούτων, μη προσκτωμέ νου τον χαρακτήρα, όχι μόνον του επιδιώκοντος θρησκευτικόν, αλλά μηδέ φιλανθρωπικόν, κοινωφελή, εθνωφελή ή εκπαιδευτικόν σκοπόν, ως εκ του διέκοντος τας Ι.Μον.νομικού καθεστώτος και εκ του λόγου, εν πάση περιπτώσει, ότι αυτάι δεν είναι τα νομικά πρόσωπα εκείνα δια τα οποία ο όρος ούτος εχρησιμοποιήθη υπό του νομοθέτου

εις την διάταξιν ταύτην. Σημειωτέον ότι δια της ως άνω φορο-
λογικής διατάξεως ΔΕΝ ΤΙΘΕΝΤΑΙ ΑΡΗΗΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ προσδιορι-
σμού των επιπλέοντων εις αυτήν νομικῶν προσώπων, ΑΛΛΑ ΣΑΦΩΣ
ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗ Ο ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΗΘΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΥΜΕΝΟΣ
ΥΠ' ΑΥΤΩΝ ΣΚΟΠΩ.

6. Εἰς τούτων το κόστος της δωρεάς προς Ἱερὴν Μονήν, καὶ
ἐκ των ἐν Α.Υ. ὄρει τούτων, δὲν ἐκπίπτει ἐκ τοῦ φορολο-
γητέου εισοδήματος τοῦ δωρητοῦ, κατ' ἄρθρον 8 παρ. 4 τοῦ ν.δ.

3323/55.

III. Ὅθεν, ἡ ἀπάντησις, ΚΑΤΑ ΠΑΡΕΙΟΨΗΦΙΑΝ, εἰς τὸ ἐρώτημα
εἶναι καταφατική.

Ο Νομικὸς Σύμβουλος Δ/σεως

Δημ. Δ. Διαμαντόπουλος

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΤΙΔΑΣ
ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

το
κατά την
δεν εἶρα
τά την
γνώμην
Dkt
7